

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

วิธีการยุติข้อพิพาทโดยการฟ้องร้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลเป็นผู้พิจารณาตัดสินข้อพิพาทเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับว่าได้ผลที่แน่นอนและเป็นที่สุด เนื่องจากการพิจารณาและตัดสินคดีไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่การฟ้องร้องดำเนินคดีในศาลมีขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ศาลจึงต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าที่ศาลจะมีคำพิพากษาชี้ขาดคดี และถึงแม้ศาลจะมีคำพิพากษาแล้ว คดีก็อาจยังไม่ยุติ หากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปยังศาลสูง และกว่าที่ศาลสูงจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด คู่ความก็ต้องเสียเวลาเสียค่าใช้จ่ายอย่างมาก และอาจไม่ทันต่อความเสียหายของคู่ความที่ถูกกระทบสิทธิ ดังนั้น ในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมจึงมีการนำวิธีการไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความมาใช้ในคดีแพ่งทั่วไป คดีแรงงาน คดีครอบครัว คดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้ เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาพิพากษาคดีและข้อพิพาทยุติลงโดยคู่กรณีสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีต่อกันไว้ได้ อันทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปโดยสงบสุข

การไกล่เกลี่ยเป็นการระงับข้อพิพาทโดยมีบุคคลที่สาม ซึ่งเรียกว่า ผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator) เป็นคนกลางเข้ามาช่วยเหลือ แนะนำ และหาหนทางให้การเจรจาต่อรองของคู่กรณีประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความกัน โดยคู่กรณีสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกันที่เป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย (Win-Win Situation) อันจะทำให้ข้อพิพาทที่มีอยู่หมดสิ้นไป แต่ความเห็นหรือคำแนะนำของผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีผลผูกพันคู่กรณีให้ต้องปฏิบัติตาม คู่กรณียังคงมีอิสระและเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหาข้อพิพาทด้วยตนเอง และเมื่อการไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง ในกรณีที่เป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล หากคู่ความตกลงกันได้ก็อาจทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันและขอให้ศาลพิพากษตามยอม หรือคู่ความอาจถอนฟ้องก็ได้ แต่ในกรณีที่คู่ความไม่อาจตกลงกันได้ก็ต้องส่งสำนวนคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลตามปกติสำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาล หากคู่กรณีตกลงกันได้ โดยทั่วไปก็จะทำสัญญา

ประนีประนอมยอมความกัน ซึ่งเป็นการระงับข้อพิพาทที่มีอยู่เดิมและผูกพันตามข้อตกลงที่เกิดขึ้นใหม่ ถ้าคู่กรณีไม่ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ก็สามารถนำสัญญาดังกล่าวมาฟ้องร้องต่อศาลได้ แต่ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนอกศาลที่ไม่ประสบผลสำเร็จนั้น คู่กรณีอาจต้องระงับข้อพิพาทโดยวิธีการอื่น เช่น การอนุญาโตตุลาการ หรือฟ้องร้องคดีต่อศาล

การไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความกันในคดีแพ่ง เป็นการไกล่เกลี่ยโดยมีพื้นฐานอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายเอกชน ซึ่งคู่ความมีสถานะในทางกฎหมายที่เท่าเทียมกัน มีอิสระในการตัดสินใจกระทำการต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวของคู่ความแต่ละฝ่าย รวมทั้ง หลักวิธีพิจารณาความในคดีแพ่งเป็นหลักเรื่องการเจรจา ระหว่างคู่ความ ซึ่งคู่ความมีอำนาจเหนือข้อเท็จจริงของคดีอย่างเท่าเทียมกัน การไกล่เกลี่ยคดีพิพาททางแพ่งเพื่อให้คู่ความประนีประนอมยอมความกันจึงสามารถกระทำได้เท่าที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่คดีพิพาทที่ไกล่เกลี่ยมิใช่คดีพิพาททางแพ่งแต่เป็นคดีพิพาททางปกครอง ซึ่งคู่ความมีสถานะในทางกฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกันและการกระทำของฝ่ายปกครองก็จะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยหลักการพื้นฐานทางกฎหมายปกครองอันทำให้การตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ของฝ่ายปกครองมิได้มีอิสระหรือเสรีภาพดังเช่นการกระทำของเอกชนในทางแพ่ง นอกจากนั้น คดีพิพาททางปกครองยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ ซึ่งฝ่ายปกครองมีหน้าที่ต้องรักษาไว้เพื่อประชาชนโดยรวม การนำวิธีการระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยมาใช้กับคดีปกครอง จะสามารถทำได้หรือไม่ เพียงใดนั้น หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมันซึ่งเป็นต้นแบบของประเทศที่มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาททางปกครองโดยเฉพาะแยกต่างหากจากศาลยุติธรรม จะพบว่ากฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองของทั้งสองประเทศได้บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลปกครองทำการไกล่เกลี่ยคดีปกครองเพื่อให้คู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกันได้

ในประเทศฝรั่งเศส กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนดให้การไกล่เกลี่ยคดีปกครองเป็นดุลพินิจของศาลปกครองในการพิจารณาว่าจะไกล่เกลี่ยหรือไม่ไกล่เกลี่ยก็ได้ และอำนาจในการไกล่เกลี่ยคดีปกครองนี้เป็นอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นเท่านั้น โดยศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจไกล่เกลี่ยคดีปกครอง 4 ประเภท ที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองได้ แต่จะไกล่เกลี่ยคดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ไม่ได้ โดยอำนาจไกล่เกลี่ยของศาลปกครองชั้นต้นนั้นรวมถึงศาลปกครองชั้นต้นชำนาญพิเศษอื่นๆ ด้วย เช่น กรณีของศาลปกครองชั้นต้นชำนาญพิเศษซึ่งอยู่ในรูปของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการที่พิจารณาเกี่ยวกับค่าเสียหายอันเกิดจาก

สงครามและเงินตอบแทนทหารทุพพลภาพ หรือคณะกรรมการที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับเรื่องการเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการพิจารณาคดีผิดพลาด และเมื่อศาลปกครองชั้นต้นไต่สวนคดีพิพาทจนคู่กรณีตกลงประนีประนอมยอมความกันได้แล้ว คู่กรณีอาจยื่นข้อตกลงต่อศาลและขอให้ศาลจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ หรืออาจขอถอนคำฟ้อง หรือคู่กรณีอาจทำข้อตกลงประนีประนอมยอมความและมีคำขอร่วมกันให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมตามที่คู่กรณีได้ตกลงกันไว้ก็ได้ ในกรณีทำข้อตกลงประนีประนอมยอมความเพื่อให้ศาลพิพากษาตามยอม นิยมทำกันในคดีละเมิด คดีความรับผิดอย่างอื่น และคดีสัญญาทางปกครอง ส่วนคดีพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครอง ก็สามารถทำข้อตกลงประนีประนอมยอมความได้เช่นกัน หากแต่เป็นการทำข้อตกลงประนีประนอมยอมความเพื่อเยียวยาปัญหาอันเกิดจากการออกคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งคำสั่งดังกล่าวจะต้องถูกเพิกถอนไปโดยศาลหรือโดยฝ่ายปกครอง คู่กรณีก็อาจทำข้อตกลงประนีประนอมยอมความว่าจะชดเชยค่าเสียหายจากการออกคำสั่งที่ผิดพลาดนั้น โดยศาลปกครองชั้นต้นจะต้องตรวจสอบว่าข้อตกลงประนีประนอมยอมความนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลก็ไม่อาจพิพากษาตามยอมตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ สำหรับในประเทศเยอรมัน กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนดให้ศาลปกครองไต่สวนให้คู่ความประนีประนอมยอมความกันในคดีปกครองได้เท่าที่คู่ความแต่ละฝ่ายมีความสามารถในการปฏิบัติการหรือจัดการในเรื่องของวัตถุหรือสาระแห่งข้อพิพาทนั้นได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นเรื่องที่ฝ่ายปกครองมีอำนาจดุลพินิจ ซึ่งรูปแบบของการประนีประนอมยอมความจะต้องเป็นการตกลงกันในศาลหรืออาจเป็นการตกลงกันต่อหน้าผู้พิพากษา และมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจึงจะทำให้คดีสิ้นสุดลง โดยถือเป็นสัญญาประนีประนอมหรือสัญญาระงับข้อพิพาททางปกครองในชั้นศาล

ในส่วนของประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลปกครองไต่สวนคดีปกครองเพื่อให้คู่ความประนีประนอมยอมความกัน ศาลปกครองจึงไม่สามารถไต่สวนคดีปกครองได้

จากการศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์การไต่สวนข้อพิพาท ลักษณะของคดีปกครอง และหลักการพื้นฐานทางกฎหมายของการกระทำทางปกครอง รวมถึงการไต่สวนคดีปกครองในต่างประเทศแล้ว พบว่าการไต่สวนคดีปกครองโดยศาลปกครองสามารถกระทำได้ แต่จะต้อง

เป็นไปโดยมีขอบเขตหรือข้อจำกัดในการไกล่เกลี่ย ทั้งนี้ เนื่องจากคดีปกครองเป็นคดีพิพาทที่มีฐานมาจากการกระทำทางปกครอง การไกล่เกลี่ยคดีปกครองเพื่อให้คู่กรณีประนีประนอมยอมความกันจึงต้องอยู่ภายใต้หลักการพื้นฐานของการกระทำทางปกครองที่จะเป็นกรอบกำหนดให้การไกล่เกลี่ยคดีปกครองเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย การไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีในคดีปกครองตกลงประนีประนอมยอมความกันจึงสามารถกระทำได้เท่าที่คู่กรณีฝ่ายปกครองมีอำนาจตามกฎหมายในการจัดการหรือกระทำการในเรื่องนั้นๆ และจะต้องไม่เป็นการกระทบต่อประโยชน์สาธารณะซึ่งฝ่ายปกครองมีหน้าที่ต้องคุ้มครองและรักษาไว้เพื่อประชาชนโดยรวม ดังนั้น หลักในการไกล่เกลี่ยคดีปกครองหากพิจารณาในด้านคู่กรณีฝ่ายองค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแล้ว องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะต้องตกลงประนีประนอมในเรื่องที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจดุลพินิจของตนตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้ง ต้องไม่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะหรือทำให้ส่วนรวมต้องเสียหาย นอกจากนี้หากพิจารณาในด้านศาลปกครองในฐานะที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ศาลปกครองจะต้องให้คำแนะนำหรือหาทางออกในการยุติข้อพิพาทที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองและเป็นการรักษาประโยชน์ของส่วนรวมไว้เช่นกัน

หากพิจารณาแยกเป็นประเภทของคดีปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แล้ว จะเห็นได้ว่าในคดีฟ้องเพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครอง การไกล่เกลี่ยสามารถกระทำได้ในขอบเขตอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครอง คดีพิพาทเกี่ยวกับการละเลยหรือล่าช้า การไกล่เกลี่ยสามารถกระทำได้โดยฝ่ายปกครองตกลงที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดภายในระยะเวลาที่คู่กรณีตกลงกัน คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและความรับผิดอย่างอื่น การไกล่เกลี่ยสามารถกระทำได้กรณีที่ตกลงกันในเรื่องของจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนและเงินค่าทดแทนการเวนคืนส่วนกรณีที่ตกลงกันให้ฝ่ายปกครองกระทำการหรืองดเว้นกระทำการเพื่อเยียวยาผลแห่งการกระทำละเมิด นั้น การไกล่เกลี่ยสามารถกระทำได้โดยต้องเป็นการตกลงกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในเรื่องที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและไม่กระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวม สำหรับคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองก็เช่นเดียวกัน การไกล่เกลี่ยสามารถกระทำได้กรณีที่ข้อพิพาทเกี่ยวกับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติตามสัญญาและข้อพิพาทเกี่ยวกับค่าเสียหายที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเป็นการเรียกร้องในตัวเงิน ส่วนข้อพิพาทเกี่ยวกับเนื้อหาในการจัดทำบริการสาธารณะ การไกล่เกลี่ยสามารถกระทำได้โดยต้องไม่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นวัตถุประสงค์ของสัญญาทางปกครองฉบับนั้นๆ นอกจากนี้ การไกล่เกลี่ยคดีปกครองควร

ให้ดำเนินการได้เฉพาะในศาลปกครองชั้นต้นเท่านั้น โดยมีตุลาการศาลปกครองทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย

อย่างไรก็ตาม อำนาจในการไกล่เกลี่ยคดีปกครองถือเป็นดุลพินิจของศาลปกครองที่จะดำเนินการไกล่เกลี่ยหรือไม่ก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร ซึ่งหากศาลปกครองดำเนินการไกล่เกลี่ยให้ตามที่คู่กรณีร้องขอ จนกระทั่งคู่กรณีตกลงกันได้แล้ว คู่กรณีอาจทำสัญญาประนีประนอมยอมความแล้วขอให้ศาลพิพากษาตามยอม หากต่อมา มีการไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษตามยอม ก็สามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ ซึ่งการพิพากษตามยอมและการออกหมายบังคับคดีสามารถกระทำได้ในกรณีของการไกล่เกลี่ยคดีพิพาทเกี่ยวกับการละเลยหรือล่าช้า คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและความรับผิดชอบอื่น และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง เนื่องจากอยู่ภายในขอบเขตอำนาจกำหนดคำบังคับของศาลปกครองตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 สำหรับการไกล่เกลี่ยคดีฟ้องเพิกถอนกฎและคำสั่งทางปกครองเพื่อให้ฝ่ายปกครองเปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎและคำสั่งทางปกครองดังกล่าว นั้น ศาลไม่สามารถพิพากษตามยอมและออกหมายบังคับคดีให้ได้ เนื่องจากจะเป็นการที่ศาลปกครองก้าวล่วงเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางบริหารหรืออำนาจในทางปกครอง และอยู่นอกเหนืออำนาจกำหนดคำบังคับของศาลปกครองมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 อีกด้วย

สำหรับการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษตามยอม นั้น เมื่อคำพิพากษตามยอมเกิดขึ้นจากความพอใจของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย คู่กรณีในคดีจึงไม่อาจยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาที่มีเนื้อหาตามที่ตนเองเป็นผู้กำหนดได้ เว้นแต่ในเรื่องเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความและในการพิพากษตามยอม นอกจากนั้น หากมีกรณีที่บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่กรณีในคดีถูกระทบจากผลของคำพิพากษตามยอม บุคคลภายนอกคดีดังกล่าวสามารถยื่นคำขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษคดีหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองใหม่ได้ภายใต้หลักเกณฑ์ตามมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 หรืออาจยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นซึ่งการกระทำทางปกครองที่เกิดขึ้นใหม่จากการที่ฝ่ายปกครองปฏิบัติตามคำพิพากษตามยอมก็ได้ อย่างไรก็ตาม นอกจากการทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้ศาลพิพากษตามยอมแล้วคู่กรณีอาจตกลงกันให้ฝ่ายปกครองไปดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี และเมื่อฝ่ายปกครองได้ดำเนินการเช่นนั้นแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงถอนคำฟ้องให้ตามหลักเกณฑ์ในข้อ 82 แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่

ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2543 แต่หากมีการถอนคำฟ้องไปก่อนที่ฝ่ายปกครองจะดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามที่ได้ตกลงกันได้ และต่อมาฝ่ายปกครองมิได้ดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเสียหายเช่นนั้น การถอนคำฟ้องในกรณีดังกล่าวนี้ ก็ไม่ตัดสิทธิคู่กรณีในการนำคดีมาฟ้องใหม่ได้โดยไม่เป็นฟ้องซ้ำ

5.2 ข้อเสนอแนะ พร้อมร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

จากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยมาใช้ในการระงับคดีพิพาททางปกครองของไทย ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น นั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้อำนาจไกล่เกลี่ยคดีของศาลปกครองไทย ผู้เขียนขอเสนอแนวทางว่า ควรมีการยกร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 โดยมีรายละเอียดหลักในเรื่องดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจในการไกล่เกลี่ยคดีปกครองได้ แต่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดให้ไกล่เกลี่ยได้เท่าที่คู่กรณีสามารถปฏิบัติการในเรื่องที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีได้และจะต้องไม่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

2. กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจในการพิพากษาตามยอมได้เมื่อพิจารณาเห็นว่าข้อตกลงประนีประนอมยอมความของคู่กรณีเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ โดยให้พิพากษาตามยอมได้ในกรณีที่เป็นการไกล่เกลี่ยคดีพิพาทเกี่ยวกับการทะเลาะหรือล่าช้า คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและความรับผิดชอบอื่น และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง แต่มีข้อยกเว้นไม่อาจพิพากษาตามยอมได้สำหรับกรณีที่เป็นการไกล่เกลี่ยคดีฟ้องเพิกถอนกฎและคำสั่งทางปกครอง

3. กำหนดให้คำพิพากษาตามยอมเป็นที่สุด ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในเนื้อหาของคำพิพากษา แต่ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะในเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความและในการพิพากษาตามยอม

ในการนี้ ผู้เขียนได้ยกร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

-ร่าง-

พระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่..) พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 57 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

“มาตรา 57 ทวิ ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจไกล่เกลี่ยให้คดีเสร็จสิ้นไปหรือให้คู่กรณีประนีประนอมยอมความกัน เท่าที่คู่กรณีสามารถปฏิบัติการในเรื่องที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีได้ในเวลาใดๆ ก่อนศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองเสร็จเด็ดขาด ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะด้วย”

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 69 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

“มาตรา 69 ทวิ ในคดีที่คู่กรณีตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดีโดยมิได้มีการถอนคำฟ้องนั้น และข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความกันนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้ศาลจดแจ้งในรายงานกระบวนการพิจารณาแสดงข้อความแห่งข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความเหล่านั้นไว้ แล้วพิพากษา

ไปตามนั้น เว้นแต่เป็นการตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎหรือคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1)

ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาเช่นว่านี้ เว้นแต่ในเหตุต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีข้อกล่าวอ้างว่าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฉ้อฉล
- (2) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่าขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายและกระทบต่อ

ประโยชน์สาธารณะ

- (3) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่าได้เป็นไปตามข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความ"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี